

1. Inleiding

Het RK Kerkhof Groningen (hierna: RKK) is gesticht in 1872, oorspronkelijk als begraafplaats voor de St. Martinusparochie aan het Broerplein te Groningen. In latere jaren werd het kerkhof beheerd door meerdere parochies gevestigd in en om de stad Groningen.

In 1967 werden het eigendom en het beheer van het kerkhof overgedragen aan de toen opgerichte Stichting RK Kerkhof Groningen. Terwijl voordien op het kerkhof voornamelijk katholieken werden begraven, werd het RKK vanaf die tijd opengesteld voor alle overledenen ongeacht hun levensovertuiging.

Overledenen kunnen worden begraven in een zandgraf of in een keldergraf. De looptijd van het grafrecht voor een zandgraf is minimaal 20 jaar en kan na afloop desgewenst verlengd worden. De looptijd van het grafrecht voor een keldergraf bedraagt 80 jaar en kan na afloop verlengd worden.

Met de opkomst van crematoria - zoals het stadscrematorium in Selwerd te Groningen in 1960 - ontstond er vraag naar het begraven van urnen. Het RKK voorziet daarin door het beschikbaar stellen van urnenkelders met een looptijd voor het grafrecht van 80 jaar.

In de loop der jaren zijn er vele overledenen begraven. Het exacte aantal is niet bekend en bedraagt naar schatting tussen de 10.000 en 15.000 overledenen. Onder hen bevinden zich diverse "bekende Groningers".

2. Beschrijving van het kerkhof

Het kerkhof heeft als adres Hereweg 89, maar de ingang is om historische redenen gelegen aan de Papiermolenlaan te Groningen.

Het kerkhof is binnen de gemeente Groningen de enige "bijzondere" begraafplaats omdat het beheerd wordt door een onafhankelijke stichting en niet door de gemeente, zoals alle andere begraafplaatsen.

Het kerkhof is overigens een "kerkhof" en geen "begraafplaats" omdat het beschikt over een kapel. De kapel is ontworpen door de bekende architect Pierre Cuypers en is gebouwd in 1879. Onder de kapel bevindt zich een crypte. De kapel is een gemeentelijk monument.

De graven zijn gelegen in een aantal vakken, aangeduid met A, B en C. Deze vakken worden verdeeld door de kruispaden, met in het midden het Calvariemonument (een kruis met een beeldengroep). Ieder vak is onderverdeeld in een aantal genummerde rijen en iedere rij bestaat uit een aantal genummerde graflocaties. Het RKK kent de volgende soorten graflocaties: zandgraven, keldergraven en urnenkelders. Er zijn in totaal ongeveer 5.000 graflocaties.

Het vak A is het monumentale gedeelte met vele grote grafkelders. Het zijn veelal familiegraven van bekende Groninger families. De vakken C3, C4 en C5 bevinden zich aan de westzijde van het kerkhof. Daar zijn alleen zandgraven en deze vakken worden in de loop der tijd langzamerhand veranderd in een meer natuurlijk gebied met veel beplanting en alleen rechtopstaande grafstenen. In de overige vakken A1, A2, B, C1, C2, C6, C7 en CU bevinden zich zowel zandgraven als keldergraven met liggende of staande grafstenen.

Het RKK heeft al vele jaren grote aandacht besteed aan de beplanting. Er staan vele (soorten) bomen, struiken en planten. Het onderhoud daarvan vergt veel tijd en heeft geleid tot een bijzonder fraai kerkhof.

Te verklaren vanuit de ontstaansgeschiedenis beschikt het RKK over meerdere beelden en monumenten. Het Calvariemonument werd reeds genoemd. Vermeldenswaard is het beeld van Christus Koning, gemaakt in 1936 door de Jan Eloy en Leo Brom. Dat beeld is afkomstig van de voormalige Sint Martinuskerk aan de Broerstraat (thans Universiteitsbibliotheek) en staat nu naast de kapel. Een ander opvallend monument is het Zustermonument, waar vele Zusters van liefde van Tilburg begraven zijn. Zij waren in de vorige eeuw actief in de ziekenzorg, o.a. in het voormalige RK Ziekenhuis aan de Verlengde Hereweg.

Vlakbij de ingang van het kerkhof staat het verzetsstrijdersmonument uit 1946 ontworpen door architect Herman van Wissen. Hier zijn diverse verzetsstrijders begraven. Elk jaar op 4 mei vindt daar een herdenkingsplechtigheid plaats. Het RKK is erkend als oorlogsgraf door de Nederlandse Oorlogsgravenstichting.

Het RKK beschikt aan de oostzijde van het terrein over een gebouw met een aula, kantoor en werkplaats. Op de eerste verdieping bevindt zich een woning. Aan de westzijde van het terrein bevindt zich een parkeerplaats met ruimte voor ongeveer 80 auto's.

3. Missie, visie, doelstellingen

3.1. Missie

De missie van het RKK is het in stand houden, beheren en verbeteren van het RK Kerkhof Groningen.

3.2. Visie

Het bestuur heeft de volgende visie op de positie van het RKK.

- Hoewel het begraven van overledenen op een kerkhof flinke "concurrentie" ondervindt van het cremen in een crematorium en het vervolgens verstrooien van de as op een strooiveld, zal het begraven op een kerkhof als de meer traditionele manier van omgang met overledenen een positie weten te behouden.
- Het beheer van het kerkhof in de vorm van een stichting zonder winstoogmerk is een passende bestuursvorm. Hierdoor kunnen de kosten relatief laag gehouden worden bij een adequaat niveau van dienstverlening.
- Vanwege de lange geschiedenis van het RKK is het RKK niet alleen een kerkhof maar moet ook gezien worden als een waardevol cultuurhistorisch monument binnen de gemeente Groningen. De kapel met daaronder de crypte is een gemeentelijk monument. Er is een diversiteit aan soorten graven, waaronder diverse monumentale graven, waarin vele bekende Groningers begraven zijn.
- In het kader van de reconstructie van de zuidelijke rondweg wordt door de gemeente Groningen even ten noorden van het Sterrebos het Zuiderplantsoen aangelegd. Die ontwikkeling biedt kansen om de bekendheid en de toegankelijkheid van het RKK als cultuurhistorisch monument met een aantrekkelijke flora te versterken voor een breder publiek dan alleen de nabestaanden.

3.3. Doelstellingen

Het bestuur heeft de volgende doelstellingen gesteld.

- Het beheren van het RKK. Daarbij moet gelet worden op het hanteren van een juiste balans tussen de hoogte van de reguliere beheerskosten en het bieden van een adequaat niveau van dienstverlening aan de aan de nabestaanden en de door hen ingeschakelde uitvaartondernemers.
- Het handhaven van het aantal begrafenissen in graven en bijzettingen in urnenkelders op een niveau van orde 20 tot 25 per jaar.
- Het beheren van de bezittingen van het RKK: kapel met crypte, beelden en andere kunstvoorwerpen, aula met kantoor, werkplaats en bovenwoning en de parkeerplaats.
- Het verder verbeteren van de bekendheid en de toegankelijkheid van het RKK als cultuurhistorisch monument voor derden door in fysieke zin aansluiting te zoeken op de Hereweg en het Zuiderplantsoen.

4. Organisatie

De organisatie van het RKK is als volgt.

- De stichting RKK wordt bestuurd door het stichtingsbestuur. De bestuursleden zijn vrijwilligers en ontvangen geen vergoedingen behalve voor de door hen gemaakte onkosten. De stichting en de bestuursleden zijn ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel. De bestuursleden zijn ook ingeschreven in het UBO-register.
- Het RKK heeft één medewerker in vaste dienst als beheerder. De beheerder voert de dagelijkse beheerswerkzaamheden uit. Waar nodig worden (betaalde) diensten van derden afgenomen ter ondersteuning.
- Het bestuur en de beheerder worden bijgestaan door enkele vrijwilligers die werkzaamheden van diverse aard uitvoeren. De vrijwilligers ontvangen een vrijwilligersvergoeding (vallend binnen de daarvoor geldende wettelijke maxima).
- Het RKK doet in beginsel alleen zaken met uitvaartondernemers die worden ingeschakeld door de nabestaanden.
In enkele gevallen doet het RKK zaken met nabestaanden, namelijk de rechthebbenden. Het gaat daarbij vooral om het verlengen van de grafrechten en het herstel van grafmonumenten.
- Het vermogen van de stichting RKK wordt beheerd door het bestuur. Hiervoor gelden bepaalde procedures. De salarisadministratie en de financiële boekhouding zijn uitbesteed aan externe bureaus. Jaarlijks wordt de jaarrekening opgesteld door een extern controlerend bureau.
- Het RKK is erkend als ANBI. Als ANBI publiceert het RKK jaarlijks de financiële cijfers op de website van het Kenniscentrum Filantropie.

5. Financieel beleid

Het financiële beleid is in hoofdlijnen als volgt vormgegeven.

- De diensten die door het RKK aan de nabestaanden worden geleverd zijn voor het grootste gedeelte lange-termijn-diensten, namelijk gedurende de overeengekomen periode van het grafrecht. De minimum periode van grafrecht is 20 jaar en keldergraven kennen een periode van grafrecht van 80 jaar.
De kosten van het onderhoud van de graven en het kerkhof liggen zodoende grotendeels in de (verre) toekomst. De financiering geschiedt op basis van "vooruitbetaling". Dat wil zeggen dat bij een begrafenis of een bijzetting het RKK niet alleen de directe kosten van de begrafenis of de bijzetting factureert, maar ook alle toekomstige kosten.
- Door deze manier van financieren beschikt het RKK over een zeker vermogen dat dient ter dekking van de toekomstige kosten. Dat vermogen wordt deels belegd in zakelijke waarden en anderzijds in vastrentende waarden. De behaalde rendementen – voor zover niet benodigd voor het dekken van gemaakte beheerskosten – worden toegevoegd aan het vermogen.
- In beginsel doet het RKK alleen zaken met uitvaartondernemers die worden ingeschakeld door de nabestaanden. De gewenste dienstverlening wordt door de uitvaartondernemer aangemeld bij de beheerder; de uitvaartondernemer ontvangt daarvoor een factuur van het RKK en betaalt die. Het crediteurenrisico berust dus bij de uitvaartondernemer.
In de gevallen dat het RKK rechtstreeks zaken doet met een rechthebbende wordt eerst de betaling van de verzonden factuur afgewacht alvorens wordt aangevangen met de dienstverlening (zoals het opstellen van een nieuwe grafbief). Op die manier wordt ook in deze gevallen het crediteurenrisico voor het RKK en het daarmee gemoeide werk beperkt.
- Het bestuur stelt jaarlijks de tarieven op voor het komende jaar en maakt die bekend aan de uitvaartondernemers. De tarieven worden zodanig opgesteld dat deze naar verwachting (althans gemiddeld gesproken) kostendekkend zullen zijn voor de te leveren diensten.
- Het RKK beschikt over enkele bezittingen die te gelde gemaakt worden:
 - De aula en de kapel worden benut door nabestaanden voor uitvaartdiensten en ontvangsten.
 - De woning op het aulagebouw is voor onbepaalde tijd verhuurd.
 - De parkeerplaats is langjarig verhuurd.
- Voor het kunnen doen van investeringen in het herstel en het verbeteren van het kerkhof als cultuurhistorisch monument heeft het bestuur in de voorgaande jaren zekere reserveringen kunnen doen. In het algemeen gesproken zal achter voor dergelijke investeringen het zoeken en vinden van subsidies in de orde van tenminste 50% noodzakelijk zijn om deze te kunnen uitvoeren. Naast subsidies van Goede Doelen instellingen kan ook sprake zijn van giften of nalatenschappen aan het RKK als ANBI.

6. Activiteitenplan

De voorgenomen activiteiten voor deze beleidsplanperiode zijn als volgt.

- Het uitvoeren van de “normale” beheersactiviteiten, op een niveau zoals gebruikelijk in de afgelopen jaren.
- Onderzoeken van en besluitvorming over de toekomstige periode waarin de huidige beheerder met pensioen zal zijn gegaan.
- Achterstanden bij het aanschrijven van rechthebbenden voor wie de periode van grafrecht is verlopen verminderen of wegwerken.
- Een plan maken en het uitvoeren daarvan voor de ruiming van graflocaties waarvan de periode van grafrecht is verlopen.
- De herkenbaarheid van de nummering van de graflocaties verbeteren.
- De kantoorautomatisering op een hoger peil brengen. Overstappen op Windows 11.
- De haalbaarheid van een efficiënter grafadministratiesysteem onderzoeken.
- Het beplantingsplan op een hoger niveau brengen.
- Het communicatieplan en de PR van het RKK op een hoger niveau brengen.
- Plannen maken (in samenwerking met externe architect) voor een betere herkenbaarheid en bereikbaarheid van het RKK en de aansluiting op Hereweg en Zuiderpark.